NUM XXI.

w SOBOTĘ DNIA 3. CZERWCA ROKU 1786

Z Waleryanowa dnia 16 Maia
Po mianey przez JX. Ludwika *Francessona* Professora wymowy przyzwoicie do tego aktu przystosowaney mowie, rozdane są medale wyznaczone od Nayiaśnieyszego Pana w Szkołach tuteyszych dystyngwuiącym się w pilności, JP. *Tomaszowi Perkowskiemu* z Klassy III y J. Panu Piotrowi *Swirszczewskiemu* także z Klassy III Które JP. Tadeusz *Zaba* Woiewoda Połocki, Fundator Szkoł tuteyszych, znakomity Mąż gorliwoscią Obywatelską, za poprzedzoną wyborną mową wyrażaiącą winny hołd troskliwości Nayiasnieyszego Pana o polepszenie w Kraiu Nauk, a wdzięcznośc od Narodu gorliwie w tey mierze pracuiącym,

tak w Komiſsyi Edukacyi, iak y w Szkołach Głównych niewygasłey nigdy pamięci Godnym Mężom, oddawał, w przytomności wielu Dystyngwowanych Osob, iako to: JJ. PP. *Zienowicza* Podkomorzego Połockiego, *Kaczanowſkiego* Deputata na Trybunał Główny WW. Xtt. Litewſkiego, *Korsaka* Podwoiewodziego Połockiego, *Borowſkiego* Pisarza Grodzkiego Połockiego, *Podwińſkiego* Sędziego Połockiego, y innych wielu. Potém JP. Woiewoda Połocki, Fundator, dla wſzyſtkich przytomnych których swoią Pańſką powagą na ten Akt sprowadził, w Pałacu swoim dawał wspaniałą Kolacyą, przy spełnianiu zdrowia Nayiaśnieyſzego Pana, y pierwszych w Edukacyi Narodowey, prawdziwym o polepſzenie Nauk tchnących duchem Mężow, przy licznym Armat odgłoſie.

Z Paryża dnia 29. Kwietnia. Pewna ſłużebna w *Caen* mieſzkaiąca, oſkarżona była przed Sądem, że ſwego Pana y Panią otruła. Sądził to ſam Parlament *de Rouen*, y ſkazał ią, aby była obieſzona y po śmierci ſpalona. Idąc iuż na plac nieſzczęśliwa dziewka, gorzkiemi płakała łzami y uſtawicznie wołała, iż ieſt niewinna. Te łzy y to wołanie, zdawały ſię pochodzić z ſzczerego y nieobłudnego ſerca, przeto zmiękczyły ſamego Miſtrza; który, maiąc iuż ią w ręku pod ſzubienicą, ſzepnoł iey do ucha: *Powiedz że ieſteś ciężarna.* Chwyciła ſię tey rady, y ogłoſiła ſię publicznie (fałſzywie) że w cięży zoſtaie. Zaraz ią odprowadzono nazad do więzienia, żeby tam zoſtawała aż do porodzenia. Słyſząc o tym ieden z Parlamentarzow, który podczas Decyzyi, mocno bronił tey ſłużebney, ale przeciwnemi kreſkami był przewyższony, użył tey przewłoki czasu, y to wyiednał u ſwych kolegow, że nietylko exekucya odłożona była aż do roku, ale pozwolono wſkrzeſić tę ſprawę na nowo. Jednakże niedowierzaiąc ten Parlamentarz ſwoim kolegom, ażeby pierwſzy ſwóy Dekret odmienić chcieli, potrafił tę ſprawę do Parlamentu *Paryſkiego* wprowadzić, y iuż ſię ona tam ſądzi. Mówią teraz, że ta ſłużebna, ieſt cale niewinna; a owa trucizna, zadana była od iednego z krewnych, uiętego chciwością prętkiey ſukceſsyi.

Z Auſtryi dnia 29. Kwietnia.

Wyszedł Cesarski rozkaz, nakazuiący reparacyą drog w *Gallicyi*, y na innych wszystkich mieyscach, gdzie tego iest potrzeba. Wszędzie maią być stawione mosty kosztem Skarbowey Kamery. Cesarz Jmć naznaczył iuż summę na wybudowawie mostu na rzece *Pod horze*, na granicy *Bukowiny* będącey

Dnia 15. tego miesiąca, sto złoczyńcow ztąd wywięziono do *Węgier*, skazanych na ciągnienie statkow.

Dobra skassowanego Zakonu *JJ. XX. Paulinow* w *Węgrzech*, maią wynosić do 10. Millionow *Ryńskich Złotych*. Będą one teraz administrowane od Duchowney Nadworney Kommissyi. Do teyże samey Kommissyi, wszyscy Byskupi i Arcybiskupi, co miesiąc muszą posyłać raporta, iak się sprawuie im powierzone Duchowieństwo.

Institutum JJ XX. Piarow, ma być teraz zamienione w szkołę dla prywatnych y publicznych nauczycielow dla młodzieży.

Nowi Opaci *Komandataryuszowie* otrzymali rozkaz, ażeby maiąc dozor nad Ekonomią y Zakonną karnością, wglądali także w systema nauk, y doglądali, ażeby potrzebne y czyste sposoby nauk wprowadzane były. Biskupi y Opaci, niewykonywaią teraz przysięgi, ktòra ich obowiązywała wszystko odkrywać y wynurzać Stolicy *Apostolskiey*, cobykolwiek być mogło przeciwko iey interesom. Powaga dawna Biskupow, w naszym Państwie iest przywròcona. Z wielkim także ukontentowaniem czyta lud przetłumaczoną *Biblią*.

Z Wiednia dnia 29. *Kwietnia*

W okolicznościach między naszym Dworem y *Portą*, iak słychać, wielkie ieszcze zachodzą trudności. Gdyż pomieniona *Porta*, zawsze ieszcze odwłoczy oznaczenie granic, a *Dywán* ani słuchać niechce o żadnym kraiu odstąpieniu. Domyślaią się, że tak częste wzaiemne bieganie kuryerow Dworow *Wiedeńskiego*, *Peterzburskiego* y *Weneckiego*, ma za cel tenże sam interes, y że te sprzymierzone Potencye, maią przedsięwziąć rozolucyą, gdyby było tego potrzeba, tego swoiego żądania orężem popierać. Naynowsze listy z *Stambułu* donoszą, że naymnieyszego niemasz pozoru

ażeby nowy *W. Wezyr* miał ſię oddalać od ſyſtema dążącego do pokoiu ſwoiego poprzednika.

Z Paryża dnia 1 Maia. We czwartek, maią być zakończone konfrontacye w ſprawie Xiążęcia Kardynała *de Rohan*, ktòry na tenczas (iak słychać) ma podać Parlamentowi Memoryał, ażeby zoſtał uwolniony z *Baſtylii.*

Naſz *Delfin*, znowu doſtał attaku febry; Kròlowa Jeymć, przeſzłey nocy, ſpała w pałacu *Thuilleries*; a dziś ma ſię znaydować na obiedzie u Xiężney *de Lamballe.*

Powſzechna ieſt pogłoſka, że Kròl Jmć na przyſzły czas, niechce mieć żadnego *Francuſkiego* Kardynała w ſwym Państwie, y że chce prawa ſwey Nominacyi na Kardynalſtwo, używać na iaką zagraniczną oſobę.

Panna *Oliva*, w tych czaſach rozwiązana zoſtała, powiwſzy ſyna w *Baſtylii*.

Mòwią tu o pewney Kompanii, czyli Towarzyſtwie, ktòre ſię podeymuie, maiąc Funduſzu 12. Millionow, doſtarczać na cały Paryż mięſa wołowego funt po 8. albo 9. *Soldow*, tudzież dwa wielkie wybudować Cmentarze za miaſtem, za każdy pogrzeb biorąc tylko po 6. *Frankow*; y nowy wyſtawić Dom Teatralny, ktòry miaſtu taż kompania ma odſtąpić, ieżeli pierwſze dwa punkta iey będą zezwolone.

Damy naſze noſzą teraz ſuknie *a la Caglioſtro*, y takowy ubior, ieſt dziś naynowſzey mody.

Z Kolonii dnia 1. Maia, Słychać, że rozmaici Xiążęta *Imperii*, tego lata, kąpiele okolic *Frankfurtu* odwiedzą. Wielu politykow, wielkie ztąd wnoſi domyſły, pomimo tego że to ieſt rzecz barzo zwyczayna, że w lecie Xiążęta y wielcy Panowie, poſpolicie używaią kompieli.

Z Londynu dnia 5. Maia J. Pan *Haſtings*, w przeſzły wtorek zakończył w *Niżſzey Izbie* czytanie ſwoiego piſma, ſłużącego na iego obronę. Zapiera ſię on tego, iż był Autorem woyny z *Maratami*, a przywłaſzcza ſobie wſzyſtkie zaſługi ztąd, iż ſtanoł pokoy z pomienionym narodem. Stawił ſię on w *Niżſzey Izbie* przybrany w czarne ſuknie, y z początku zdawał ſię być mocno pomieſzany, ale potym przyſzedł do ſiebie, y z wielką przytomnością czytał piſmo na ſwą obronę.

NUM. XXI.

SUPLEMENT

DO GAZET WILENSKICH

w *SOBOTĘ DNIA* 3. *CZERWCA ROKU* 1786.

Z Warszawy dnia 24. *Maia* Bezsumnienna y szkaradna chciwość, wynalazła sposob, iż sztuką *Chimiczną* warząc w pewney przyprawney wodzie *Czerwone Złote* ligi *Holenderskiey*, uymuie im wagi na *Złotych Polskich* 4. wynoszącey, a to nienaruszaiąc w niczym sztępla, ani obrączki. Zabiegaiąc tey tak szkodliwey niegodziwości *Kommissya Skarbowa Koronna*, następuiący *Uniwersał* wydała:

Kommissya Rzpltey Skarbu Koronnego, Wszem w obec y każdemu z osobna komu o tym wiedzieć należy, do wiadomości podaie. Gdy *Czerwone Złote* ligi *Holenderskiey* w *Europie* przyiętey, stały się powszechnie fortuną iey ruchomą, ułatwiaiącą interesa w społeczności, y handle krzewiącą, wszelkie więc zwierzchności winne były, y są skutecznemi środkami zapobiegać ich uszczerbkowi, w probie i wadze; ztąd gdy chciwość obrzydliwego zysku, obrzynaniem umnieyszyła wagi tych *Czerwonych Złotych*, Mennice Prowincyi *Holenderskiey* od r. 1740 zaczeły ubespieczać ich wagę, obrączką okolną, aby naymniey sze obrzynanie łatwiey dostrzeżone być mogło.

Kommissya Skarbu Koronnego w latach przeszłych *Czerwonym Złotym* obrzynanym w *Polszcze* zagęszczonym, przez *Uniwersały* swoie, kursu zabroniła, konfiskacie podlegać uznała, iakoż takowe *Czerwone Złote* przebiciem w Mennicy JKMci, na ważne obrączkowe, skutecznie w znaczney części są wykorzenionemi.

Okazały ſię *Czerwone Złote* w Mennicach zagranicznych bite obrączkowe lecz w probie, i wadze ligi *Holenderſkiey* do Zł: 1. Gr: 4. *ſzel.* 2 uſzczuplone, y tych wchod y kurs, Kommiſſya *Uniwerſałami* ſwemi powściągnęła.

Udaie ſię do innego łupieſtwa ſzkaradne łakomſtwo, które ſpoſobem Chimicznym warząc w pewney wodzie *Czerwone Złote* ligi *Holenderſkiey*, bez naruſzenia ſztępla i obrączki, odciąga y uymuie im wagi 4. *Złote Polſkie* wynoſzącey, Co ieſt przez probierzow przyſięgłych doświadczonym.

Aże Kommiſſya nietylko na wyiawionych fałſzerzach monet kary wſkazywać ieſt obowiązana, ale też zapobiegać w mierze wyſtępkowi w ſkrytości popełnionemu; przeto z obowiązkow Urzędowych, przy obwieſzczeniu publiczności o tey zbrodni, śrzodek przeciwko niey, ważenie *Czerwonych Złotych* na kamień od Kommiſſyi wydany, acz nienaruſzoney obrączce, podaiąc, a tamę takowey zdrożności zakładaiąc, kray od ſzkody ocalaiąc, wiarę publiczną y handle zabeſpieczaiąc, pomienionym *Czerwonym Złotym*, lubo zupełną obrączkę maiącym, w wadze iednak niegodziwe mi ſpoſobami upośledzonym, kurſu zabrania, kaſſuie, y za udawanie dowiedzione konfiſkacie podległemi być uznaie, obowięzuiąc wſzyſtkich miłością dobra Publicznego y powinnością Obywatelſtwa, zaś Officyliſtom Skarbowym nakazuie, ażeby żadnych *Czerwonych Złotych* bez ważenia na kamień od Kommiſſyi wydany, Wielmożnym Podwoiewodzym, i po Komorach Celnych rozeſłanym, nieprzyimowali y wagi wagą doświadczali. Zaś pomienione zdradliwe *Czerwone Złote*, gdziekolwiek, y u kogożkolwiek doſtrzeżone, areſztowali, Kommiſſyi ſwoiey donoſili, dla uznania konfiſkaty, z którey Delatorowi zwykły udział nieochybnie doſtanie ſię.

Który to *Uniwerſał* aby niezawodney każdego doſzedł wiadomości, po Miaſtach, Miaſteczkach publikować, y do Akt każdego Grodu y Urzędu ſpoſobem Oblaty podać, a o podaniu y publikacyi wzięte atteſtata do Kommiſſyi ſwoiey odſyłać WW. Superintendentom per Provincias zleca. Dan w *Warſzawie* na Seſſyi Ekonomi-

czney dnia 13. Mieſiąca Maia R. P. 1786.

Z Nowego Yorku dnia 1 Maia Skarb Ziednoczonych Stanow *Amerykańſkich*, w barzo niebeſpiecznym y złym znayduie ſię ſtanie. Do tych czas ieſzcze niemaſz upatrzonego żadnego funduſzu, z któregoby długi narodowe mogły być opłacone y zaſpokoione należycie

Boiaźń, która tu powſtaie z wynikłego rozruchu *Jndyanow*, ieſt nie bez fundamentu. Codziennie dochodzą nowiny od granic, potwierdzaiące ich nieukontowanie, y ochotę, którą zabieraią do woyny, Barzo oni ſą nieukontentowani z przedaży kraiow, którą w roku przeſzłym z Kongreſſem do ſkutku przyprowadzili, y chcą zawarty na ten czas traktat uznać za nieważny. Jeżeli woyna w ſamey rzeczy naſtąpi, tedy złe wcale ſkutki za ſobą pociągnie, zwłaſzcza, że woienne ſiły *Amerykańſkie*, w barzo złym teraz znayduią ſię ſtanie.

Z Paryża dnia 5. *Maia* Kontynuią ſię dotąd konferencye JPana *Eden* z naſzym Miniſterium, względem maiącego ſię zawrzeć handlownego traktatu z Koroną *Angielſką*. W przeſzły poniedziałek, *Angielſki* Miniſter Xiąże *de Dorſet*, miał przez 3. godziny konferencyą z Generalnym Kontrolorem.

Hrabia *de Mirabeau*, przybył tu z *Berlina*. Nadzwyczayny był konkurs ludu u niego, niezmiernie ciekawego do wiedzieć ſię o zdrowiu *W. Frydryka*. Powſzechna naſtąpiła radość, gdy nowiny, które on o tym Monarſze dawał, były wcale pomyślne.

Pan *de la Motte*, ieſzcze nie ieſt areſztowany. Sprawa, względem owey brylantowey ſztuki, ſtaie ſię coraz barziey zawikłana gdyż przy czynionych konfrontacyach, ieſzcze więcey intereſowanych w tey mierze poſtrzeżono oſob.

Z Hagi dnia 6. Maia. Hrabia *de Maillebois*, we wtorek, z *Loo*, ieſt ſpodziewany. Na tenczas obaczemy, czy otrzyma to, czego żądał w ſwym Memoryale, to ieſt nadgrodzenia za utratę Pułku, tudzież ſzarżę Generała *en Chef* y trzech Generał-Adiutantow dla ſiebie, a dla Margraffa *de Caſſini* Pułkownika Abſzeytowanego Pułku penſyą 5,000. *Złł.* y ſzarżę Generał-Maiora.

Penſye dla abſzeytowanych

Officerow z Reymentu Xiążęcia *de Hessen-Darmstadt*, w tenże sam sposob są obwarowane, iak y dla Officerow Pułku *de Maillebois*. To iest, że oni albo razem czteroletni traktament odbiorą, albo gdy będą wybierali roczną pensyą, zostaną obowiązani w kraiu mieszkać. Naywięcey Officerow z Pułku *de Maillebois* obrało sobie odbierać pensyą, y mieszkać w kraiu.

Z Paryża dnia 8. Maia. Od przeszłego piątku przypuszczani zostaią do *Bastylii* do Xiążęcia Kardynała *de Rohan*, iego Familia y iego przyiaciele. O 9. wieczorney godzinie w pomieniony dzień, liczono 7. karet przed bramą *Bastylii*. Xiąże Kardynał zupełnie w dobrym zostaie zdrowiu, y zdaie się być iuż wcale spokoynym. Ma on nadzieię, że wkrótce otrzyma kassacyą ferowanego na niego Dekretu *de prise de corps*. Z tey przyczyny, w pałacu tegoż Kardynała, czynią się przygotowania, do iego przyięcia. Pomimo tego wszystkiego, proces długo bez wątpienia ciągnąć się będzie, aż póki nie wypadnie Dekret na wszystkie uwikłane do tey sprawy osoby. Teraz słychać, że Pani *de la Motte*, naostatek przyznała się, iż przywłaszczyła sobie była owę brylantową sztukę, y zupełnie spuściła się w tey mierze na łaskę Królewską. Za pewną rzecz twierdzą, że i Pani *de Cagliostro* otrzymała pozwolenie odwiedzać w *Bastylii* swoiego męża.

Z Stambułu dnia 10. Kwietnia. W Arsenale robią mocno y z wielkim pospiechem około Floty, która w tym roku ma krążyć po morzu, y będzie się składała ze 20. okrętow.

O owym dobrze iuż wiadomym *Mausur*, rozmaite mówią rzeczy. To iest pewna, że on ma pociągnionych do siebie mocnych ludzi, y że z Proroka, przemienia się w Bohatyra woiennego. Ale pierwszy experyment czyli woyny doświadczenie, iemu się nieudało, kiedy z strony *Georgii* na Korpus woyska *Rossyiskiego* natarł; tak go albowiem Woysko *Rossyiskie* przywitało, że się mu nietylko Bohatyrstwo, ale y Proroctwo pomieszało.